اتباع الرّسول

تالیف

ابو عبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسولﷺ

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل .

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية أ - العنوان

ديوي ٢٣٩ ١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

مشانگرلى

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکى : ابوعبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکى : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تیراژ : ٥٠٠٠

نیټه : صفر ١٤٠٩ هـ ق - وږى ١٣٦٧

دوهم چاپ : ذوالحجه ١٤٠٩هـ

تيراژ : ٥٠٠٠

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

موضوع | گڼه

موضوع	گڼه
۱- سریزه	۱
۲- اتباع الرسول قرآني حکم دی	٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده	۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسولانو د اتباع ارمان کوي	۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی	۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي هغه منافق دی.	۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شي کیدای.	۲۵
۸- کوم عمل کې چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وي هغه باطل دی.	۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه	۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورو سته د چا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده	٤٠
۱۱- د تقلید رد	٤٣
۱۲- د تقلید لغوي معنیٰ	٤٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	
۱۳	د تقلید اصطلاحي معنیٰ	٤٥
۱۴	تقلید کله شروع شو	٥٢
۱۵	د تقلید رد د سلف صالحینو څخه او د امامانو او نورو دامت د علماوؤ د اقوالو په تائید	٦٦
۱۶	د اختلاف په وخت کي د حل لاره	٩٧
۱۷	د الله تعالی او د پیغمبر د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کي د رائی منل ګمراهي ده.	١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئآت أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ وَّخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَّ نِسَاءً وَاتَّقُوا اللهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدی هدی محمد صلی الله عليه و سلّم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة فى النار.

الله سبحانه و تعالی چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه را بښکته کاوه نو ورته يې وويل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«موږ وويل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري څه هدايت راغی نو هغه چا چه زما د هدايت تابعداري وکړه نه به په هغوی ويره وی او نه به غمجن کيږي»

په دی ايت کښې الله آدم عليه السلام او ټولو بنی آدمو ته دا خبر ورکړی دی چه زه به هدايت رالیږم او د دی هدايت تابعدارو ته يې بشارت او زيری ورکړی دی. د هدايت په هکله د دی ايت په تفسير کښې حافظ ابن کثير په خپل تفسير کښې داسې ليکی:

«قال ابو العالية الهدى الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و قال مقاتل بن حيان: الهدى محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن الهدى القرآن» تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱/۱

«ابو العالية ويلی دی چې له هدايت څخه مراد انبياء، رسولان او د هغوی معجزی، دلائل او بيان دی. او مقاتل بن حيان ويلی دی چې هدايت عبارت دی د محمد صلی الله عليه وسلم څخه او حسن بصری ويلی دی چې هدايت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دری واړه قوله صحیح دی ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دی او اخری امت لپاره آخری پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لورې رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبی اطاعت فرض ؤ او هر امت ته چې کله الله تعالیٰ کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دی حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداری وکړی لکه چې الله تعالیٰ فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

«او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دی لپاره چې د هغه تابعداری وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی ؤ هغوی د هغه رسول او نبی په تابعداری او اطاعت مأمور ؤ.

او مونږ ته الله ج اخری پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

«وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه» سورة آل عمران ۱۴۴. «محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

محکښې هم رسولان تېر شويدي» او محمد صلی الله عليه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقيامته پورې ټولو خلقو لپاره رالېږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا اَرْسَلْنٰكَ اِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيْرًا وَّنَذِيْرًا وَّلٰكِنَّ اَكْثَرَالنَّاسِ لَا يَعْلَمُوْنَ» سورهٔ سباء ۲۸.

«مونږ نه يې لېږلی مګر ټولو خلکو لپاره زيرې ورکوونکی اوويره وونکی لکن زيات خلك نه پوهېږي» سورهٔ سبا (۲۸) نو مونږ ډه دغه اخري رسول په اطاعت مأمور يو او دده په منلو کښې د الله رضا، کاميابی او جنت ته داخليدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله عليه وسلم داتباع په هکله په قرآنکريم کښی زيات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چي مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله عليه وسلم اطاعت وکړو.

«وَاَطِيْعُوا اللهَ وَرَسُوْلَهٗ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ» سورهٔ الانفال (۱)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان ياست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ « سورة التغابن: — ١٢ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنتُمْ تَسْمَعُونَ.

سورة الانفال (٢٠)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچي تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ « سورة ال عمران (١٣٢)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ دی لپاره چي په تاسو رحم شي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ». سورة المائده (٩٢)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او وویریږئ «. که تاسو وګرځیدئ نو پوه شئ چي زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللهَ وَرَسُوْلَهُ أُولٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللهُ إِنَّ اللهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

«او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دی امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چي الله په دغه کسانو رحم وکړي. بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَنْ يُّطِعِ اللهَ وَالرَّسُوْلَ فَأُولٰئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ أَنْعَمَ اللهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّيْنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ أُولٰئِكَ رَفِيْقًا» - سورة النساء (٦٩) -

«او چا چي د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چي الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء رښتونو، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی ډېر ښه ملګري دي».

او الله تعالیٰ فرمائي:

«وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا» سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه څه چې تاسې ته رسول ورکړي وي نو ويې نيسئ او د څه شي څخه چې منعه کړي يا ستاسو څخه منعه شئ •

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه یې مونږ منعه کړي یو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره ښه نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي :

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې ښه تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي • -

نو زمونږ کامیابي په دې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالی فرمائي :

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲ .

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي ه الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو ګناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی" ورته ووايه چې د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي".

نو معلومه شوه چې څوک وائي : زه د الله تعالی بنده يم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت "منل" کوي او که چا د الله تعالی د رسول وننه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وويل چې " الله کافرانو سره محبت نه کوي " او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان شروند دی.

الله تعالی فرمائي :

يَاأَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا اسْتَجِيْبُوْا لِلّٰهِ وَ لِلرَّسُوْلِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيْكُمْ

سورة الانفال (۲۴) -

"ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چې تاسو هغه شي ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي" .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء (۸۰).

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداري کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کیږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِیْ خَزَائِنُ اللّٰهِ وَلَا اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّیْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰى اِلَیَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِی الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چې زه تاسو ته دا نه وایم چې ما سره د الله خزانې دي او نه زه په غيبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وایم چې زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چې ما ته یې وحي کېږي. ورته ووایه چې آیا برابر دي روند او لیدونکی».

او الله تعالی فرمایي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِاٰيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحٰى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَّرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چې را نه وړې دوی ته یو ایت نو وایي چې ولې یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چې زه یواځې د هغه تابعداري کوم چې ما ته یې زما د رب له لوري وحي کېږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چې ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چې د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندې کړم. عن ابن هریرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتكم به فخذوه وما نهيتكم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة .

د ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي،
څه شي باندي چي ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چي منعه کړي ياست د هغي څخه منعه شئ".

بل روايت کښي راځي؛
عن انس عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "ثلاث من كن فيه وجد حلاوة الإيمان من كان الله ورسوله احب اليه مما سواهما ومن احب عبداً لايحبه الا الله ومن يكره ان يعود في الكفر بعد اذ انقذه الله كما يكره ان يلقى في النار".

انس رضى الله عنه نه روايت دى چي نبي كريم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: "دري خبري نه دي چي چاکښي وو نو د ايمان خوند والي به يري ومومي چا ته چي الله او د هغه رسول د بل هر چا نه زيات محبوب وي، او څوک چي د چا سره محبت کوي يوازي د الله لپاره وي او چا چي دا بده وګڼله چي کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دې چي الله ورته خلاص کړېدی لکه څنګه چي دا بده ګڼي چي اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به" . الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښی دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛ او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدا رنګه حدیث کښی راځي :

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم : لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین" متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی : ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار ، خوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر ، امام ، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي * .

بل حديث کښې راځي

* عن المقداد بن معد يكرب رضي الله عنه قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : الا هل عسى رجل يبلغه الحديث عني وهو متكئ على اريكته فيقول بيننا وبينكم كتاب الله فما وجدنا فيه حلالاً استحللناه وما وجدنا فيه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله كما حرّم الله *

رواه الترمذي وابوداود واللفظ للترمذي

د مقداد بن معد يكرب رضي الله عنه څخه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي : خبردار ! نږدې ده چې يوه سړي ته به زما حديث ورسېږي او هغه به په خپل ځای تکيه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمينځ د الله کتاب دی نو پېدې کښې موچې څه حلال وموندل هغه به حلال کړو او پېدې کښې مو چې څه حرام وموندل هغه به حرام کړو ، او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړي دي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړي دي * .

او دا ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام يا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حديث په پرويزيانو باندې د پرېښه رد دی چې هغوې وائي : يواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او ځینې احناف هم د پرویزیانو څخه څرګم ندي ځکه چې دوی هم په د پروخایونو کښې احادیث نه مني او په لیری تاویلونو قرآن او احادیثه سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چې کتاب الله باندې زیادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چې دا خبره بالکل صحیح نده بلکې د پروخایونو کښې احنافو هم په خبر واحد باندې په کتاب الله زیادت جائز کړیدی .

همدا رنګه بل روایت کښې راځي

عن أبي موسى الاشعرى رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعينيَّ وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چې الله زه پرې رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چې خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چې ما په خپلو سترګو د دښمن لښکر لیدلی دی او زه برښنډ ویره ونکی یم نو ځانونه خلاص کړی، ځانونه خلاص کړی. نو یوه ډله دده د قوم څخه دده خبره ومنی او د شپې لاړ شی نو نجات بیاموی او یوه ډله ورته ووائي چې ته دروغ وائې او خپل ځای کښې سهار کړی نو سهار کښې ور باندې لښکر راشي او هلاك او برباد یې کړی. نو دا د هغه چا مثال دی چې زما یې ومنل او د هغه دین تابعداری یې وکړه چې زه پرې راغلی یم او د هغه چا مثال دی چې زما یې ونه منل او زه چې په کوم حق راغلی یم هغه یې دروغ وګڼل»

دا حدیث ددی ښکاره دلیل دی چې چا د رسول الله صلی الله علیه وسلّم اطاعت او اتباع وکړه نو هغه نجات ومونده او چا چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم و نه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلّم

«من أطاعنی فقد اطاع الله ومن عصانی فقد عصی الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هریرة رض عنه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمايلي دی :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حديث کښې راځي :

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلی الله عليه وسلم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبىٰ قالوا ومن يأبىٰ قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابىٰ»

رواه البخاري.

د ابوهريره رضی الله عنه نه روايت دی چې رسول الله صلی الله عليه وسلم وويل :

زما ټول امت به جنت ته داخليږی مګر هغه څوك نه داخليږی چې انکار يې وکړ. صحابه ؤ وويل: څوك انکار کوی ؟ رسول الله صلی الله عليه وسلم وويل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله عليه وسلم د اتباع په هکله زيات احاديث او اثار راغلي دی او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په اتباع کښې کاميابي ده او د رسول الله صلی الله عليه وسلم مونږ ته ډير ښکاره او واضح دين پريښي دی لکه چې فرمايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علی مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښی یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده».

نو د اسلام دین ډیر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یوازې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قيامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان كوي

الله تعالىٰ فرمايي :

„وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ"

سورة ابراهيم ۴۴.

او وويره وه خلك د هغه ورځې څخه چې را به شي دوى ته عذاب او ظالمان به وايي چې اى زموږ ربه موږ ته دى نيږدې ته وروسته كړه موږ به ستا دعوت قبول كړو. او د رسولانو تابعدارى به وكړو. ايا تاسو مخكښې له دې قسم نه وو كړي چې تاسو ته هيڅ زوال نشته".

نو د قيامت په ورځ به وايي چې اى ربه موږ دنيا ته ولېږه چې ستا د رسولانو اتباع وكړو حال دا چې بيا دنيا ته راتلل نشته نو بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش هو نږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مو نه وای کړې.

الله تعالی فرمایي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله لار نیولی وای های افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه یې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لاری کړم وروسته له هغې چې ما ته راغی او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستی پریښودونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای وم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د
عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَ
يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا » سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چي خلاف وکړ د رسول وروسته له هغې چي دی
ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې
نو وبه یې ګرځوو هغه لوري ته چي وګرځیده او جهنم ته به یې
داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو».

او الله تعالیٰ فرمایي:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳.

دا په سبب د دی چي هغوی خلاف کړی و د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړي د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَنْ يَّعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به يې داخل کړي چې لاندې ترې ويالې بهيږي په دې کښې به هميشه وي او دا لويه کاميابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه يې تجاوز وکړ نو اور ته به يې داخل کړي هميشه به پکښې وي او هغه ته لپاره سپکوونکي عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول د طريقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسيږي او يا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي .

تفسير ابن كثير د دی ايت په تفسير کښې داسې ليکي :

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم وهو سبيله ومنهاجه وطريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وماخالفه فهومردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت فى الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : " من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد " اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة ") اى فى قلوبهم من كفر اونفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحو ذلك".

تفسير ابن كثير ص ٣٠٧ ج ٣

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امر دی چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار ، طريقه ، طرز عمل او شريعت دی نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل کيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به او کوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونکي او کوونکي باندې رد کيږي هرڅوک چې وي .

لکه چې په صحيح بخاری او صحيح مسلم او نورو کتابونو کښې

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :

«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نۀ نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دي ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوی ته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسیږي د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسیږي، په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع

څخه خلک منع کوي هغه منافق دی

الله تعالی فرمائي :

« وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا » . النساء - ٦١

« او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی دی او رسول ته نو ته به گورې منافقان چې بندوی خلک له تا نه په بندولو سره » .

نو دا کار د منافقانو دی چې د الله تعالی د کتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه خلک منع کوي او داسې منافق صفته خلک په اوسني وخت کښې ډېر زیات دي چې هغوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع او د الله تعالی د غوره کړي دین څخه خلک په ډول ډول پلمو منع کوي کله وایي چې دا حدیث زمونږ د مذهب څخه مخالف دی ، کله په ډېرو بعید و تاویلونو سره خلک د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقو څخه لیرې کوي او کله دیوې دینې درسگاه ، جومات او ټولنې څخه خلک بندوي او ورته وائي چې هلته لاړ نشی هغه خلک وهابیان دي او زمونږ مذهب نه مني . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي :

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې دا خلک ګمان کوي ، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم و نه ګرځوي تا په هغه څه کښې چې د دوی تر منځ پېښېږي اختلاف پیدا شوی وي او بیا ستا د فیصلي په هکله په خپلو ځانو نو کښې تنګی و نه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره » .

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې دا خلک تر هغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې د اختلاف په وخت کښې په تا فیصله و نه کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بیاستا فیصلې ته داسې غاړه کېښېږدي چې پرې خوشحاله وي
او خفه نه وي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي
چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو
او اجتهادو نه فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم
مونږ ته همدا دوه شیان پرې ایښې دي چې یو قرآن او بل
نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راغلي :

عن ابن عباس رضي الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب
في حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به
فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضي الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم
په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښې دي که تاسو پرې منګولې
ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د
هغه د نبي سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې
دواړو باندې په عمل کولو کښې دی اوکه دا دواړه چا
پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نوي هغه باطل دی

الله تعالیٰ فرمايي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او دالله د لارې نه يې خلك بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي . اې مؤمنانو ! دالله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې په وی هغه بدعت دی او هر بدعت گمراهي ده ځکه چې په حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاری قال خطبنا رسول الله صلی الله علیه وسلم فحمد الله واثنی علیه ثم قال : إن افضل الهدی هدی محمد صلی الله علیه وسلم وشر الأمور محدثاتها وکل بدعة ضلالة " .

د جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلی الله علیه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بیائي وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلی الله علیه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدچې دي هغه نوي نوي کارونه دي او هر بدعت گمراهي ده .

په یو حدیث شریف کښې راځي :

عن عائشة رضی الله عنها قال رسول الله صلی الله علیه وسلم :

من احدث فی امرنا هذا مالیس منه فهو رد " .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشې رضی الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل : چاچې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی " .

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی .

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعنې مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې دا وسني زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکي هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي :

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول « اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي ... » . فما لم يكن يومئذ دينا لا يكون اليوم دينا » -

اصول في البدع والسنن ص۴

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګڼه نو ده دا ګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړېدی ځکه چې الله تعالی فرمائي « نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دین پوره کړېدی » . نو هغه ورځ د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې چې څه شې دین نوه نو نن هم دین ندی .

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

« اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم » . رواه الدارمي

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شویدی".

همدارنګه یو بل روایت کښې راځي:

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فيه ونحن نريد أن نصلي فيه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال: أخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم يصل فيه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړ چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ویل: مونږ ددې بدعتي له جوماته وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ. او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلای ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که چا وکړ ګناه ئي وکړه ځکه چې دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښی نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښې د پر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری یې په هر څه کښې کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

" عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبي صلی الله علیه وسلم فقال: إني كنت ألبس هذا الخاتم وإني لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم" رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه گوته جوړه کړه او په لاس یې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو گوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو وې ویل چې: ما دا کوټه په کوټه کړی وه. خوزه به یې نور هېڅکله په کوټه نه کړم نو کوټه یې وغوره څوله خلکو هم خپلې کوټې وغورځولې

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل اَهله اَن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أُحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره ترمرګه پورې خبرې ونکړې»

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبد الله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو یسئل عبد الله بن عمر عن التمتع بالعمرة الی الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامی ان اباك قد نهي عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأیت ان کان ابي نهی عنها وصنعها رسول الله صلی الله علیه وسلّم امر ابي یتّبع ام امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّی الله علیه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلی الله علیه وسلّم. رواه الترمذی۔

د سالم بن عبد الله نه روایت دی هغه وائي چې ما د یوه شامی سړی نه واوریدل چې د عبد الله بن عمر څخه یې د حج په هر څوکي د عمرې پوښتنه کوله عبد الله بن عمر وویل چې دا کار حلال دی نو هغه شامی وویل چې ستا پلار (عمر) خو خلك ورځنه منع کول عبد الله بن عمر وویل: ته ما ته دا ووایه چې که زما پلار ترې منعه کړې وی او رسول الله صلّی الله علیه وسلّم دا کړی وی. نو زما پلار تابعداری به کېږي او که د رسول الله صلی الله علیه وسلّم ؟۔

هغه سړي وویل بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حکم تابعداری به کېږي نو هغه وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار کړی دی ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله ـ افسوس د هغه چا په حال چي د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پیشوا خبرې او داسې نور بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي ـ

همدارنګه بل روایت کښې راځي :

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال : ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسر السن وتفقأ العین» قال : فعاد ابن اخیه یخذف فقال : أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً » ـ رواه ابن ماجة ـ

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چي د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو يو وړه کیڼکی (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړ او ورته یې وویل چي رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړې او ویلی یې دي : چې دا د وړې کیڼکی ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غابښ ما توي او ستر که را او باسي ،، سعید وايي چې د عبدالله ورا ره بیا دا کوزا ر ونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زه تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزار ونه کوی ؟. زه به تا سره هیڅکله خبرې ونه کړم.

همدا رنګه بل روایت کښې راځي :

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوی هغه وايي چې زه رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بښکته ځانګیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی ؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده يې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما يي پورې اوچت کړ. زید وايي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په څېر نه وو چې کله ورته حدیث وویل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ډېر داسې خلک لیدلي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د غه رنګ حدیث ویل شوی لکه عبدالله بن عمر ته چې وویل شو نو هیڅ پروائي نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلک مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلی دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او وې ویل:

یوشک ان تنزل علیکم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وتقولون قال عمر وابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص ۵۱۶ ج-۷۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص ۳۱۵ ج-۳۰۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې را ووریږي زه وایم چې رسول الله صلّی الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي"۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بدګا نه چې ورته یې وویل آسمان نه به دربا ندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندې وای او زمونږ دا رانده مقلدین یې لیدلي وای نوځه به یې ورته ویل چې دوی د هر پیر، فقیر او امام خبره په حدیث مخکښې کوي .

هلا رنګه په بل روایت کښې راځي :

عن ابن الحنظلیة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم نعم الرجل خریم الاسدی لولا طول جمته واسبال إزاره فبلغ ذلك خریما فجعل یأخذ شفرة یقطع بها شعره الی اذنیه ورفع ازاره الی انصاف ساقیه ـ

رواه احمد ـ

ابن حنظلیه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم وفرمایل :

خریم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ویښتان یې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ یې د ګیټکیو نه ښکته نه وای لو دا خبره خریم ته ورسیده نو هغه قیچي راواخیسته او ویښتانې یې غوږونو نیما یې پورې غوڅ کړل او پرتوګ یې د پنډیو نیمایئ پورې پورته کړه ـ

بل روایت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فی بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلی دی چي حيا ټول خير دی او يا بی شكه حيا ټول خير دی نو بشير بن كعب وويل مونږ په ځينو كتابونو او يا حكمت كښې ليدلي دي چي ځينی د حيا نه سكون او وقار دی الله تعالی لره او ځينی ضعف دی نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دی چي دا خبره ئي دوه يا دری ځل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګی ئي سری شوی او وئي ويل چي زه در ته د رسول الله صلی الله عليه وسلم حديث بيا نوم او ته په كښی د كتابونو خبری كوی؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړی دی او بیائي د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چا د بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا ئې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذي نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسى ثم اتبعتموه وتركتموني لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

" عبد الله بن ثابت نه روایت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسي ته راغی او بیا مو هغه تابعداري وکړه او زه مو پرېښودم نو ارومرو به ګمراه شئ " .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چي هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښي د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو آیا دا به ګمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حدیث کښي راځي :

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شيء فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيا بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعني . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوی هیڅکله تاسو ته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر له دی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښی راځي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدالکم موسى فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتي لا تبعني " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښي دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شي او د هغه تابعداری مو وکړه او زه مو پرېښودم نو د سمی لاری نه به بې لاری شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت يي میندلای وای نو ارو مرو به يي زما تابعداری کړې وه"

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وو که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلى الله عليه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وو نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد

د اتباع الرسول په هکله د پر زيات خبرو دي هکله د اتباع پر هکله ذکر شو د تقليد رد هم پکښي وشو لکن د زيات وضاحت او تائيد لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقليد لغوی او اصطلاحي معنی وکړم او بيا به د نصوصو په رڼا کي او د علماؤ د اقوالو په تائيد د تقليد رد وړاندي کړم ، که څه هم مونږ د الله تعالی په قرآني نصوصو او نبوی احاديثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغني کړي يو ، خو بيا هم او بيا هم د دي لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چي څينو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چي دا مسأله زمونږ د ځانګړی رأی او فکر نتيجه نده بلکي تل حق پرست محققين علماء زمونږ د دي کاروان ملګري دي او د تقليد رد له دي کبله ضروري ګڼم چي د تقليد په سبب په اسلامي امت کښي لوی تفرق او زياتي شخړي او اختلافات را منځته شويدي تر دی چي خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي احاديثو څخه ډېر لیري شویدي دا ئمه کرامو به هکله دومره غلو او زیاتي شروع شویدي چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لاندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالېږي او داسې استدلال پرې نیول کېږي چې تنزیه والې د غه اقوال اسماني وحی ده عام خلک د دین سره دومره ناآشنا شویدی چې د یوه متل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث ترمنځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دینی مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوی حدیث بیان شي نو هغه به سمدستي ددې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پېش کړي . عوام خو لاڅه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهېږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کېدای او که سره د پوهې داسې کوي :

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة

وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهېږی او داسې کوی نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهېږی او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو دېر لوی مصیبت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او څارویو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راغي یعنې د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څاروي په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقلید اصطلاحي معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحي معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلی قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » .

اعلام الموقعین ص ۱۷۸ ج - ۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې یو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ویونکی ته پرې دلیل نه وی او دا په شریعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دلیل پرې ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصیدۀ امالی ص۳۴ طبع دهلی کښې لیکی.

«والتقلید قبول قول الغیر بلا دلیل فکأنه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقلید د بل چا خبرې منل دی بې دلیله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چې دا خبره یې یوه غاړکۍ او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې یې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقلید العمل بقول الغیر من غیر حجة»

«تقلید د بل چا په خبره بې دلیله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقلید معنیٰ داسې کوی:

«التقلید العمل بقول غیرك من غیر حجة - مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقلید دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دلیله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقلید ته علم نه ویل کېږي او مقلد ته عالم نه ویل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله د علماؤ څخه دا قول را نقلوي:

"أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله". اعلام الموقعين ص٧ ج-١

"خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم د حق معرفت دی په خپل دلیل باندی".

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي،

الله تعالی فرمائي: اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية (التوبه -٣١-)

ګډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا.

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل:

"أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه"

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام کڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي ؤ نو تاسو به حلال کړل ؟
عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم » ، همدا د هغوی عبادت ؤ .

رواه احمد والترمذی .

نو د ی نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی ؤ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه .

او الله تعالی فرمايي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ « سورة زخرف ۲۳ -

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلي مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلي دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تابعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله .

او الله تعالی فرمايي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوْا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ ه

سورة البقرة ١٦٦ – ١٦٧ .

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووايي چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ یو ځل دنیا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوي دي همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښايي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمايي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة – ١٠٤ .

او کله چې دوی ته وویل شي چې راشئ هغه کتاب ته چې الله رالېږلی او رسول ته نو وايي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږ پرې موندلي دي. اګر که د دوی
پلاران په هېڅ شي نه پوهېږي او نه په هدايت دي»
او الله تعالیٰ فرمايي:
وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»
سورة الاحزاب ۶۷
او وبه وايي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او
لويانو منلې وه نو موږ تېر يې سمه لاره ورکه کړېده»
علامه شنقيطي د دې ايت لاندې ليکي:
ومثل هذا في القرآن كثير من ذم تقليد الآباء والرؤساء
وقد احتج العلماء بهذه الأيات في ابطال التقليد ولم
يمنعهم كفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبيه لم يقع من
جهة كفر احدهما وإيمان الآخر وإنما وقع التشبيه بين
التقليدين بغير حجة للمقلد كما لو قلد رجل فكفر وقلد آخر
فأذنب وقلد آخر في مسألة دنياه فأخطأ وجهها كان كل واحد
ملوماً على التقليد بغير حجة.
تفسير اضواء البيان ص ۴۹۱ ج ۱
پدې ډول د پلرونو او مشرانو د تقليد بدي په قرآن
کريم کښې ډېره زياته ده.
د تقليد په باطلولو علماؤ پدې آيتونو دليل نيولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه مخکنیو کفر علماء پدی ایتونو دلیل نیولو څخه ندی منعه کړي ځکه چې تشبیه پدی کښی نده چې یو کافر او بل مسلمان دی بلکې تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کښی واقع شو یده چې دخپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي گناهګار شی او بل د دنیا په کار کښی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي څخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوموپیړیو ته خیر القرون ویلی دی یعنې په اولنیو دریو پیړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دینې مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کیدل او په هغې به عمل کیده دکوم عالم څخه به چې چا دکومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو.

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي:

اعلم ان الناس کانوا قبل المائة الرابعة غیر مجتمعین علی التقلید الخالص لمذهب واحد بعینه

حجة الله البالغة ص۳۲۱

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د یوه خاص مذهب په تقلید باندې نه وو راټول شوي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رساله "الانصاف" ص۷۰ کښې لیکي:

"إعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانية غير مجتمعين علی التقليد لمذهب واحد بعينه".

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پېړۍ کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو.

شیخ خجندي وائي:

فالسلف لا يعرفون ذلك وكانوا لا يقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة و التابعين وتابعيهم باحسان من السلف الصالحين علی المنع من أن يقصد انسان إلی قول بعينه فمن اخذ بجميع اقوال أبي حنيفة او جميع أقوال مالك او اقوال الشافعي او جميع أقوال أحمد او غيرهم ولم يعتمد علی ماجاء فی الكتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة كلها واتبع غير سبيل المؤمنين. هدية السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژني او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم نه غیر د بل چا تقلید يې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابه وُ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یو اخلي د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسې روان وي نو چا چې د ابو حنيفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالك ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعي ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو دغه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداري یې وکړه.

علامه خجندی لیکي:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدية السلطان ص١

او دا مذاهب د بدعت کارونه دي چې د دریو صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوي دي.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وایي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج۲

«داد تقليد بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله عليه وسلّم ورته بده ويلي دي دغه وروسته پيدا شوې نومقلدين دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو (چې ډېر عورتونه) او ويني او مالونه رواكوي، او نارواكوي او پدې نه پوهېږي چې داخبره صحيح ده او كه خطا ده. او دوى په دې كارونو سره په يو لوى خطر كښې واقع شوي دي. او دوى لپاره د الله په مخ كښې ډېر سخت مقام دى چې په الله هغه څه ويل چې پرې نه پوهېده بيا به په دې پوه شي چې مونږ په هيڅ دليل نه وُ».

علامه شنقيطي په خپل تفسير اضواء البيان كښې ليكي:

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة».

تفسير اضواء البيان ص۴۸۸-۴۸۹ ج۷

ديره معلوم او ثابته شوه چې د يو عالم تقليد كول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لري نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چي هغه دیوه تاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي هیڅ شوی نه دی ٤٦.

همدار نګه نور ډیر زیات علماء لیکی چي تقلید یو بدعت دی چي د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دین په څلورو مذهبونو کښي محصور او محدود ګڼي او دیوه تابعداری اسلام ګڼي بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چي «بی مذهبه دله مسلمان نه کیدای شي» نو زه ورته وایم چي د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښي او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب ؤ؟ آیا هغوی مسلمانان ؤ اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب ؤ آیا هغوی مسلمانان ؤ اوکه نه؟ آیا هغه امام چي ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب ؤ؟ د هغه پلار دچا په مذهب ؤ ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان ؤ اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ؤ نو بيا تا دغه فتوی په کوم دليل او کوم جرأت سره په دغه ټولو ځکنيو او وروستنيو خلکو ولګوله ايا د الله نه نه ويرېږې؟ آيا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وی ايا د قيامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی؟ او که تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آيا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله عليه وسلم خبره منلی وه او که نه؟- ضرور به داسې يوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر ړانده مقلدين به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به درته وايي چې په کوم دليل دی حلال او حرام جوړ کړی ؤ؟ په کوم دليل دی ديوه غير معصوم خبره منلې وه؟. او په کوم دليل دی دغه غير معصوم د ربوبيت او رسالت درجې ته رسولای ؤ؟ ولی دی زما د رالېږل شوی رسول خبره نه وه منلی؟ ايا ما تا ته نه ؤ ويلی چې: مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آيا ما تاسو ته نه ؤ ويلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه د خپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او يواځې د الله تعالى کتاب او د هغه د رالېږلي شوي اخري رسول محمد صلى الله عليه وسلم د احاديثو پيروي وکړه او د فلان او فلان خبري پرېږده د هغه ورځې څخه مخکښې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بيا نه دنيا ته راتلل وي او نه به بيا پښېماني څه فائده لري.

امام ابن قيم الجوزية په خپل کتاب اعلام الموقعين کښې د څلورمې صدۍ په هکله داسې وائي:

«وكان دين الله سبحانه و تعالىٰ أجل في صدورهم و اعظم في نفوسهم، من ان يقدموا عليه رأياً او معقولاً او تقليداً او قياساً».

اعلام الموقعين ص ٦ ج ١

د هغو په سينو کښې د الله تعالىٰ د دين دې نه ډېر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې نه ډېر لوی ؤ چې په دې دين باندې رايه، عقلي امور، تقليد او يا قياس مخکښې کړي.

نو د دې نه معلومه شوه چې تر څلورمې صدۍ پورې تقليد نه ؤ بلکه امام ابن قيم د څلورمې صدۍ د علماؤ د اتباع و د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدين في التعصب للرجال واقفين مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-١

«هغوی د سرو لپاره د مذهبی تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دلیل سره ولاړ ؤ د حق سره له برچې هرخوا ته روانی وی هغوی به هماغه لور ته تلل»

یعنی دا به یې نه ویل چې زما امام او مقتدا داسې ویلی دی نو زه به هملا منم او د بل چا به نه منم اگر چې د بل چا خبره د حجت او دلیل په اساس حق وی بلکه هرچا به چې ور ته حق وویل هغه به یې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدین چې حق ور ته څرگند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړی لکن مذهبی تعصب پرې دومره غالب وی چې هغه حقه خبره نه منی او هغه د مذهب خبره یې ټینگه کړی وی. د مثال په توگه به زه تاسو ته د حنفی مذهب د یوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علی الدیوبندی په ترمذی باندې تقریر لیکلی دی په هغه کښې یوه مسئله دا ده چې:
عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلی دي:

«البیعان با لخیار مالم یتفرقا» رواه البخاری ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخیستونکی او خرڅونکی تر هغه پورې خیار لري چې تر څو جلا شوی نه وی».

پدې کښې اختلاف دی امام احمد، امام شافعی او عام محدثین وايي چې د دی تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دی یعنې بایع او مشتري تر هغه پورې اختیار لري تر څو چې د هغه ځای څخه تللی نه وی. او ابوحنیفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالکلام دی یعنی کله چې بایع وویل چې ما په تا خرڅ کړی او مشتری وویل چې ما اُخیستی نو بیا اختیار نه لري.

د دې حدیث راوی عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د عمل څخه د محدثینو د مذهب تائید کېږي ځکه چې هغه به کله څه شی واخیست او یا به یې خرڅ کړ نو هغه ځای څخه به روان شو د دی لپاره چې بیع واجب شی لکه دا عمل یې امام ترمذی په ص۲۳۶ ج-۱ کښې ذکر کړی دی. همدارنگه نور ډېر زیات احادیث په دی دلالت کوی چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دی. او عجیبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دی چې راوی کله د روایت څخه خلاف وکړی نو د هغه راوی به عمل اُخیستل کېږي. او راوی چې د کوم حدیث روایت کړی دی هغه به پرېښودل کېږی

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث نه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډیر بحث نه وروسته داسې لیکی:

«فالحاصل إن مسئلة الخيار من مهمات المسائل و خالف أبوحنيفة فيه الجمهور وكثيراً من الناس من المتقدمين والمتأخرين صنفوا رسائل فى ترديد مذهبه فى هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولى الله المحدث دهلوى قدس سره فى رسائل مذهب الشافعى من جهة الأحاديث والنصوص وكذلك قال شيخنا مد ظله يترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجيح للشافعى فى هذه المسألة ونحن مقلدون يجب علينا تقليد امامنا إبى حنيفة». تقرير الترمذی ـ لمحمود حسن الديوبندی ص۳۵ ج۳۶ «حاصل دا دی چې د خیار مسئله د ډیرو مهمو مسائلو نه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنیفة پدی کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنیو او وروستنیو ډېرو خلکو خلاف کړی او پدی مسئله کښې مخکنیو او وروستنیو ډېرو علماؤ د ابوحنیفة د مذهب په خلاف او تردید کښې ډېری رسالی لیکی دی. او محدث دهلوی شاه ولی الله هم پخپلو رسائلو کښې د احادیثو او نصوصو له أمله د شافعی مذهب ته ترجیح ورکړې. او همدارنګه زموږ استاذ هم ویلی دی چې د شافعی مذهب صحیح دی او ویلی یې دی چې حق او انصاف دا دی چې پدی مسئله کښې ترجیح د شافعی طرفته ده. لکن موږ مقلدین یو او موږ باندې د خپل امام تقلید واجب دی.»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې یو سړی

احادیث او نصوص، حق او انصاف پرېږدی

او د مذهب پسی ځی که دا رنګه تقلید شرک نه وی نو اخر شرک

به څه وی..

او د دی تقلید د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حدیثو څخه د غه علماؤ خلک لیری کړی دی د فقهاؤ اقوال او دیونان فلسفی یې دین ګڼلی او قرآن او حدیث یې شاته غورځولی نو ځکه دغسې علماؤ ته یو حق پرست عالم داسې وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلا فى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسُلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أخذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءکم
صحاح حدیث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجیب فلیزل منه داءکم

ترجمه:

ای د هغه علماؤ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو ته ستاسو بیمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شی، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دې کتابونو پاڼې تا لپاره تیارې دی او رڼا نده، د صدر شرحې کښې د سینې پراخې نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دې نور هم درد زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه بنکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وی، او د دې نه هم د شپې غوندی ستاسو ذکاء زیا ته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم رانښکته کول کوی، او پوره ترخواته تاسو نشئ پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های افسوس چې ستاسو بر څه جزاء وی، تاسو د کفر علومو نه شرعه جوړه کړې ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو انبیاء وی».

تاسو ناجوړه شوی یاست او مرضونو ډېر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هغې دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو راځئ ای د شرك، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد رد د سلف صالحينو څلورو امامانو اونورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأييد

ټولو سلف صالحينو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامي امت نامتو علماؤ د تقليد رد کړی دی چې د هغوی ځينې اقوال به د نمونې په شکل زه لوستونکو ته را نقل کړم.

په يوه روايت کښې راځي:

عن ابن عباس قال ليس منا أحد الا يؤخذ من قوله ويدع غير النبي صلى الله عليه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چې زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر د هغه ځينې خبره به اخيستل کيږي او ځينې به پرې منوول کيږي غير د نبي کريم صلى الله عليه وسلم نه».

دريم نمکه

عبد الله بن مسعود رضي الله عنه وائي:

لا يقلدن أحدكم دينه رجلاً ان آمن آمن وان كفر كفر فإنه لا أسوة في الشر» اعلام الموقعين ص١٧٦ ج-٢ تفسير اضواء البيان ص٤٩٤ ج٧

ستاسو يو کس دی په دين کښې ديوه سړي څخه تقليد

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړي او که هغه کافر شو دا هم کافرکېږي څکه چې په شرک تابعداری نښتنه ده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وائي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضي الله عنهم قد نهوا الناس عن تقليدهم في كل ما يقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دي.

امام ابن قیم وائي:-

وقد نهى الائمة الاربعة عن تقليدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغير حجة" اعلام الموقعين ص۱۸۱ ج-۲.

څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك، شافعي او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړي دي او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلي دي.

علامه شنقیطي وائي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون على منع تقليدهم التقليد الاعمى الذى يتعصب له من يدعون انهم اتباعهم ولو كانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم في تقليدهم الذى منعوا منه و نهوا عنه"

تفسير اضواء البيان ص۵۳۹ ج-۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی داسې رړوند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلك يې كوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار يو، نو كه دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی يې تقليد کوی.

امام ابو حنیفه وائې:

لاینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۱۳۲.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل يې نه وی پيژندلی او زما په خبره فتوی ورکړی».

نو اوسنی حنفیان د امام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتوی ورکوی.

امام ابوحنیفه وائې:

اذا قلت قولاً وكتاب الله یخالفه فاتركوا قولی لكتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلم قول يې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اتركوا قولي لخبر الرسول صلّى الله عليه وسلّم.»

«زما خبره د رسول الله صلّى الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول يې مخالف وي.

هغه وویل:

ص ۱۹

«اتركوا قولي لقول الصحابة». فتح المجيد ص ۵۶ هدية السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفیانو په حال زیات افسوس دی چې صحیح حدیث ورته ورسېږي خو بیا هم د امام ابوحنیفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ما پرېږده او دوی وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنیفه وائي:

«إياكم والقول في دين الله تعالى بالرأى وعليكم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

الميزان الكبرى للشعرانى ص ۱-۷۸

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالی په دین کښې د رأيي نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرو د سنتو اتباع وکړئ او څوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو .

امام مالک رح وائي :

«ما منا الا راد و مردود علیه الا صاحب هذا القبر صلی الله علیه وسلم» . فتح المجید ص

« زمونږ نه هیڅ یوکس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بیرته وا پس کېږی او نه منل کېږي غیر د د دی قبر والا نه یعنی د نبی کریم صلی الله علیه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه » .

امام مالک وائي :

« انما انا بشر أخطئ وأصیب فانظروا فی رأیي فکل ما وافق الکتاب والسنة فخذو به وکل ما لم یوافق الکتاب والسنة فاترکوه » تفسیر اضواء البیان ص ۳۹ ۷-۲۰ .

« بی شکه زه بشر یم کله خطا کېږم او کله حق ته رسیږم نو زما رایه وگورئ زما هره رأیه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه وه نو وائي خلی او کومه چې د قرآن او حدیثو سره موافقه نه وه نو پری ئې ږدئ » .

امام شافعي رح وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

« د هغه چا مثال چي د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چي د شپې خاشاك راټولوی یوه ګیډۍ راواخلی او په هغې کښې ماروی هغه يې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وائي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چي حدیث صحیح ثابت شو نو همدازما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وائي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس».   اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چي چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چي دغه سنت په خلکو کښی دیوچا د قول له امله پریږدي».

امام شافعی وائي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

واذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهي قولي».

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

«کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وي نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تادلیل ولیدچې په لاره کښی ایښی وي نو همدغه زما قول دی».

امام احمدؒ وائي :

«لا تقلدني ولا تقلد مالكاً ولا الثوري ولا الأوزاعي وخذ من حيث أخذوا».

وقال: «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال».

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج۲۰

زما تقلید هم مه کوئ او د مالكؒ سفیان ثوری او اوزاعي تقلید هم مه کوئ او د هغه ځای نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثو نه) او وائي چې «دیوه سړی د ناپوهی او فقاهت د کموالی نه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلید وي».

امام احمدؒ وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأي سفيان والله تعالى يقول: «فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم، أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك" فتح المجيد ص۴۶

"زه هغه قوم ته تعجب کوم چې سند او د سند صحت ئې پېژندلی دی او بیا د سفیان رأیې پسې ځي او الله تعالیٰ فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او حکم څخه مخالفت کوي چې دوی ته به فتنه ورسېږي او یا به ورته دردناك عذاب ورسېږي" ایا ته پوهېږې چې فتنه څه شی دی؟ فتنه شرک دی.

کېدای شي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم ځینی خبری رد کړي (قبولی او عملی ئې نکړي) نو د ده په زړه کښې به کوږ والی پیدا شي او هلاک به شی".

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدین ئې په هر څه کښې تقلید کوي که صریح نص د قرآن کریم او صحیح حدیث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او یا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ویلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کریم یا حدیث او یا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د هواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه ځلور واړه اماما نو منع کړي یو . همدارنګه د اسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وائي :

والتقلید فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

د الله په دین کښې تقلید صحیح نه دی او هر هغه څوك چې په تا باندی دلیل د (قرآن او حدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع يې او اتباع په دین کښی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وائي :

"لا فرق بین بهیمة تنقاد و انسان یقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ۴۹۴ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۶

" د هغه حیوان او چارپای په منځ کښې چې پری پکښی وي او څوك يې راښکاږي او د هغه انسان چې تقلید کوي هیڅ فرق نشته " .

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی را نقلوي :

"یقال لمن حکم بالتقلید هل لك من حجة فیما حکمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة . قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا .

تفسير اضواء البيان ص ٤٩٧ ج ٢

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچي په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره وو ؟ كه يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چې دليل دا حكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وئي ويل چې مابې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچې دا كار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلي دي ايا تاسوسره پدې څه دليل شته ؟ .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا	لأربعة لا شك فى فضلهم عندى
هم علماء الدين شرقاً ومغرباً	ونور عيون الفضل والحق والزهد
ولكنهم كالناس ليس كلامهم	دليلاً ولا تقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
ای خلکو تاسو پرکوم دليل دازمونږ دين هغوخلو او
امامانو پورې تړلی دی چې زماپه نزد د هغوی په فضيلت
کښې هيڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښې د دين
علماء دی او د فضيلت ، حق او زهد د سترګو رڼا ده ، لکن
دوی هم دنور وخلکو غوندې دي چې د هغوی خبره دليل
ندې او نه يې تقليد سباورځي لپاره ختم کتله لری او دی امامانو
دا هم نه دي ويلي چې زمونږ قول داسی دليل دی چې هرڅوک
پری هدايت مومي.
ملا علی القاری حنفي وائي :
"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اومالكياً
اوشافعياً اوحنبلياً" . بحوالة هداية السلطان ص١٦
پدی امت کښې هيچا باندی دالازم ندي چې يادی حنفي
وي او يا دی مالکی وي او يا دی حنبلي وي .
د حنفي مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفي فقهی په
اصولو "التحرير" کښې ليکی :
"ان التزام مذهب معين غيرلازم على الصحيح لان
التزامه غيرملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده فى دينه فى كل ما يأتى ويرد ون غيره ".

حوالة هدية السلطان ص۱۵

"صحيح خبره داده چې ديوه تاكلي مذهب لازم گڼل په خان باندی ضروري ندي څكه چې دالازم گڼل لازم شوي ندي څكه چې واجب نشته مگر هغه چې الله تعالیٰ واجب كړي وي او دالله تعالیٰ رسول واجب كړي وي، اودا نه الله تعالى واجب كړي او نه د هغه رسول چې يوځوك دی دامت ديوه سړي په مذهب وي او په دين كښي دی په هرڅه كښي د هغه تقليد كوي اودنور و سړ و چې څه وي هغه دی پرېږدي ".

علامه خجندی ليكی :

"وماكفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء".

هدية السلطان ص۸

"د مخكښنيو او وروستنيو څخه زيات خلك چې كافر شوی دي هغوی دعلماؤ، پيرانو، مشايخو اوپلرونو په تقليد كافر شوي دي".

خجندی بل خای كښی ليكی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كانهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السلطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زړخله افسوس دی چې كتابونه يې ډک كړيدی او خلك پری ګمان كوي چې هغوی علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چې دوی دخلوړو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پرخلكو لازم كړيدي او بيا يې د نورو خلكو قول اخيستل او په هغې عمل كولو څخه خلك ويرولي دي نو دا داسي شو لكه چه دغه امام نه يې رالبېږل شوی نبي جوړ كړیوي چې د هغه اطاعت كېږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" كښې ليكي :

"وأما المذاهب فهی اراء أهل العلم وافهامهم فی بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الآراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالیٰ ولا رسوله علی احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيراً ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها"

هدية السلطان ص٤

دا مذاهب د علماؤ رأیي او پر ځینو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأیو او اجتهادونو پوهې تابعداري پر هیچا باندې نه الله تعالی اونه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسېدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسېدل یوائې په هغو احادیثو کښې دي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هر ځلی امامان یوی مسألی خواته تللی دي او بیا ورته حق په بل ځه کښې سنکاره شویدی نو د هغی مسألی څخه یې رجوع کړېده".

بیا علامه خجندی لیکی:

"فدین الإسلام دین واحد لا مذاهب فیه ولا طرق یجب اتباعها إلا طریق محمد صلی الله علیه وسلم وهدیه".

هدية السلطان ص٣

"نو د اسلام دین یو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طریقې چې د هغی تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې اولاری څخه .

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

« ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة » .

مجموع فتاوی ص ۱۶۴ ج ۲۰

« هیڅ چاته دا روا نه دي چې امت ته یو شخص وړاندې کړي او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وړاندې کړي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدی اجماع کړی وي بلکې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې کوي او د امت په منځ کښې پرې جدائي راولي » .

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

« ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس يؤخذ من قوله و يترك إلا قول الرسول صلى الله عليه وسلم" . مجموع فتاوى ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هيڅ يوه مسلمان باندې ديوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ څخه په هر څه کښې چې واجبوي ئې او يا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه پرته د هر چا خينې خبرې اخيستل کيږي او خينې پرېښوول کيږي" .

علامه ابن قيم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې ليکي:

• و من كيد الشيطان امرهم بلزوم زى واحد ولبسة و هيئة و مشية معينة و شيخ معين وطريقة مخترعة ومذهب معين ويفرض عليهم لزوم ذلك بحيث يلزمونه كلزوم الفرائض فلايخرجون عنه ويقدحون فيمن خرج عنه و يذمونه كأكثر مقلدة المذاهب المعينة واصحاب الطرق المتنوعة من الصوفية الخرافية كالنقشبندية والقادرية والسهروردية والشاذلية والتيجانية وغيرهم فالحذر الحذر مما هم عليه من التعصب والتقليد" .

• دا هم د شيطان د چلونو او دوکو څخه يو چل دى چې خلکو ته ئې امر کړى چې يو رنګ طريقه او لباس او يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معین هیئت او تګ او تا کلي شخص او د ځانه جوړه شوې طریقه او تاکلی مذهب لازم وګڼي او ددی اتباع پری داسي لازمه وګڼي لکه چي د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو ددی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چي ورڅخه ووتل هغه باندي تهمت لګوي او بدي ئې ګڼي . لکه دېر د معینو مذهبونو مقلدین او د مختلفو طریقو والا د خرافي صوفیانو څخه لکه نقشبندیان ، قادریان ، سهروردیان شاذلیان ، تیجانیان او داسی نور . نو کوم تعصب او تقلید چي دوي کوي لـه ښه د ېره په کلکه و ېره پکار ده ""

علامه خجندی وائي :

• فیا ایها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حدیث الرسول المعصوم صلی الله علیه وسلم الذی فرض الله تعالی علینا طاعته وترکنا حدیثه صلی الله علیه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا یوم یقوم الناس لرب العلمین . فمن یتعصب لواحد معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم ویری أن قوله هو الصواب الذی یجب اتباعه دون الأئمة الآخرین فهو ضال جاهل بل قد یکون کافراً یستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل " . هدیة السلطان ص۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چي مونږ دیوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید ، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دی ، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پریښود او د غه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زیات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږ ده عذر څه وي چې خلک به د عالمیانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته دیوه بل شخص لپاره تعصب وکړ او دائې نظر وو چې د ادده د قول هغه حق ته رسیدلی دي چې په مونږ بې تابعداري لازمه ده او نورو امامانو څخه پرته نو دا گمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسړی داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وویسته سبه ده که نه نو وبه وژل شي " .

همدارنګه یو شاعر وائي :

ما الفرق بين مقلد في دينه راض بقائده الجهول الحائر
وبهيمة عمياء قاد زمامها أعمى على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادى الوداعي

د هغه مقلد چې په خپل دین کښې تقلید کوي او په خپل ناپوهه او حیران مشر راضي وي او د هغه روند چارپای

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګر چې د هغه واکې د ړانده په لاس کښې وي او په کږو وږو لارو ئې روان کړې وي څه فرق دی.

امام ابن حزم وائي:

واهرب عن التقليد فهو ضلالة ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتـه ځکه چې داګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی.

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي:

گرچه عقلت سوی بالا می پرد مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود دين احمد راز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل هرڅو مره پورته الوزي خود تقليد مرغه دی لاندې په ښکته څرېږي، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی.

علامه شنقيطي وائي:

"وأما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمها اعراضاً كليا مع يسره و سهولته ونزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله".

تفسير اضواء البيان ص ٣٥٨ ج-٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدينو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښې نظر پرېښې دی او د دی دوار و د زده کړی څخه ئې بالکل اعراض کړی دی سره د دې چې دا قرآن او حديث د پراسان دي او د غير مقلدينو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال ئې د الله تعالی له لوړې درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقيطي وائي :

" فالذين يقولون من الجهلة المقلدين هذا حلال و هذا حرام و هذا حكم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذى قلدوه تقوم مقام الكتاب والسنة و تغنى عنهما و ان ترك الكتاب والسنة والإكتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدينه اعمتهم ظلمات الجهل المتراكمة عن الحقائق حتى صاروا يقولون هذا ".

تفسير أضواء البيان ص ۵۴۷ ج - ۷

"نو هغه جاهل مقلدين چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی ئې تقليد کړی دی د قرآن او حديثو په ځای کښې ودرېږی او قرآن او حديثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حديثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی ئې تقليد کړی هغه کافی دی او د دين د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی د جهل کنو تیاروڅ د حقائقو څخه راانده کړیدی تر دی چې دوی داسې خبری کوي».

داوسنی عصر نامتو عالم سید سابق وائي:

«وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة». فقه السنة ص۱۳ ج-۱

«په تقليد او د مذاهبو لپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدايت ورک کړ، او دا خبره راپيدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شريعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او د فقهاؤ اقوال شريعت وګرځېدو».

همدارنګه نور و ډېرو علماؤ په تقليد باندې رد و نه ليکلي دي چې د ټولو رانقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي.

د ډېرنا پوهه او جاهلان دا وائي چې محدثين لکه امام بخاري مسلم، ترمذی او داسې نور مقلدين وو حال داچې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثين مقلدين نه وو بلکې هغوی په خپلو کتابونو کښی داسی احادیث رانقل کړیدي چې هغه د څلورو وارو مذهبونو مخالف دي، او هیڅ یوه محقق داندې ليکلي چې هغوی مقلدين وو بلکې علماء وائي چې هغوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چې شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

* اما البخاری وابوداود فإمامان فی الفقه من اهل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابويعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ۴۰ ج ۲۰

* بخاری او ابوداود په فقه کښې اماماڼ وو او مجتهدين وو اومسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابويعلی بزاز او داسې نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښې ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسې مذهب دی چې د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چې زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکې ورته وائي چې د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چې د نسخې او تخصيص دليل پکښې نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چې اهل حديثو سره بغض کوي هغوی د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسې خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتما ابشر بعقد ولاية الشيطان

اوما علمت بأنهم انصار دين الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك و لا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

"ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلی کوونکیه ته پدی پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړیده" ایا ته نه پوهیږی چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهیږی چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسی یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میسدلی وی.

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کیږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړیدی لکه چې فرمائي ، "فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ"

"نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوي ایمان راوړي".

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائي :

علیك بأصحاب الحدیث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا فی الحدیث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شی ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا رڼا نښتته دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده " .

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدیٰ — ولا تك بدعياً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التي — اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم — فقول رسول الله ازكی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدينهم — فتطعن فی اهل الحديث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر يا صاح هذه — فأنت علی خير تبيت و تصبح

* دالله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شې او دالله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه راغلی دی نو خلاصی به ومومی او خوشحال به شی ، او دخلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم څخه مه کېږه چې دخپل دین څخه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټول زمانه د غسې پاک عقیده وه نو ستا سهار او بېګاه به په خیر کښې وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلی البرایا من إلی السنن اعتزی
واعمی البرایا من إلی البدع انتمی
ومن ترك الأثار ضلل سعیه
وهل یترك الآثار من کان مسلماً

په خلکو کښې اوچت او غوره خلك هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحدیث وأهله   فالرأی لیل والحدیث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنی حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالی مونږ پدی مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلك چې د وحی تابعداري کوي هغوی به په دنیا کښې د ضلالت او بې لاری کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختی څخه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي. الله تعالی فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" - البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغي نو چا چې زما د هدایت تابعداري وکړه په هغوی به نه وېره وي او نه به غمجن وي".

او بل ځای کښی الله تعالیٰ فرمائي :

"فإما يأتينكم منى هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى".

"که تاسو ته زما له لوري هدایت راغی نو چا چې زما د هدایت تابعداري وکړه نو نه به گمراه شي او نه به بدبخته شي".

پدې دواړو آیتونوکښی الله تعالیٰ د هدایت تابعدار و ته زیری ورکړی چې د ضلالت ، شقاوت ، ویری او غم څخه به خلاص شي ، او هدایت د وحی تابعداری ته ویل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حدیث څخه دي ځکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

"قُلْ إِنَّمَا أُنْذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ" . (الأنبياء - ٤٥)

"ورته ووایه چې زه تاسو یواځې په وحی وېروم".

تفسیر اضواء البیان د مخکښېنیو دوه آیتونو په تفسیر کښي داسې لیکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوة والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم ، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم".

تفسيراضواء البيان ص۴۸۲ ج-۷ ص۴۸۳ ج-۷

"په دې کښې شک نشته چې د وحی د تابعدارانو څخه چې کومه گمراهي شقاوت، وېره او غم په قرآن کريم کښې نفې شوی دا د هغه چاليپاره نشي کېداې چې دېوه داسي عالم تقليد کوي چې هغه معصوم ندی او دا مقلد نه پوهېږي چې په کومه مساله کښې ده دچا تقليد کړېدی دا مشرې په هغې کښې حق ته رسېدلی دی او که خطا شوېدی په داسی حال کښې چې ده دالله تعالی دکتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض کړېدی ، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان کوي چې ده دچا تقليد کړیدی د هغه راې بس دي او دالله تعالی کتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې کېږي".

نو مونږ همدا وايو چې اې خلکو راځئ د وحی تابعداري

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښې فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیچا ته وحی نده شوی او نه به ورته وشي ، هر کله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه ټولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې د امت هر څوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن مونږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې نا روا دي . نو په همدې ګناه مونږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نومونه ږدي او عوام چې خلك د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضى القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نوموړ دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او
ايمان په امداديانو اېښي دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې
بې دليله په تهمت دا نوموړ ايښي دي ، او بيا مو دا نوموړنه
کنځل کرځولی دي او دا د دی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ
ستاسو دا کار د جوګی ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې
د اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او
قرآن اخيستي دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی
او د حديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين
چې تاسو يې کوئ چې هغه د خلکو رأی او باطلې خبرې دي
د منه انکار کوي .

نوموړ يوازې او يوازې خلکو ته دا وايو چې د الله تعالی کتاب
و منئ او د الله تعالی د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث و منئ
او دا خبره د اسلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا
ور سره څه دليل نوي نو کله وايې چې دا وهابيان دي
او کله وايي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وايي
او پدې نومونو عوام ړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د
صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، موښږ
وايو چې موږ مؤمنان او مسلمانان يو يوازې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو او د قرآن او حدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ یې
منلو ته تیار نه یو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسې وهابیان وائې
نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بندګان یو نو مونږ ببیا
وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً — فأنا المقر بأ ننی وهّابی
انفى الشريك عن الإله فليس لى — رب سوى المتفرد الوهاب
لا قبة ترجى ولا وثن و لا — قبر له سبب من الأسباب
كلا ولا حجر ولا شجر ولا — عين ولا نصب من الانصاب
ايضا ولست معلقا لتميمة — او حلقة او دعة او ناب
لرجاء نفع اولدفع بلية — الله ينفعنى و يدفع ما بی
والابتداع وكل امر محدث — فى الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأنى لا أقاربه ولا — أرضاه دیناً وهو غیر صواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي
نو زه پدې اقرار کوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی سره
شریك نفي کوم نو دیوا خې وهاب رب نه سوا زما بل رب
نشته نه د کومې کومبزې نه امید کېدای شي او نه د کومې
درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ورته سبب جوړېدای
شي . همدارنګه نه د کومې تیګې نه او نه د کومې ونې نه او نه د
کومې چینې نه او یا بلې درګاه نه د فایدې امید کېدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ تړم او نه کوم بند تړم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کوندي څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي، بلکې یوازې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امید لرم چې دا سې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ور ته دبن ووایم ځکه چې دا کار ونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وایي:

« اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان».

المیزان الکبری للشعرانی ص۵۷ ج-۱.

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دي لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لري.

امام شافعي وایي:

« اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم»

المیزان الکبری للشعرانی ص۷ ج-۱.

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دي لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وو».

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اختلاف په وخت کښې

د حل لاره

هر کله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیدا شي نو د حل لاره یې داده چې په قرآن او حدیثو به فیصله کوي.

الله تعالیٰ فرمائي:

"یَا اَیُّهَا الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا اَطِیْعُوا اللهَ وَاَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِی الْاَمْرِ مِنْکُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِیْ شَیْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَی اللهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ کُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللهِ وَالْیَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَیْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِیْلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو! دالله ومنئ اود الله د رسول ومنئ - او د امیرانو چې ستاسو نه وي، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پیدا شو نو دهغې رجوع الله او دهغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قیامت په ورځ ایمان لرئ، دا تاسو لپاره ښه او ډیره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قیامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول یعني دالله کتاب او نبوي احادیثو ته رجوع وکړي که په رښتیا مومن دي. دالله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هیڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه وو ترمنځ هم پیښیده، لکن کله به چې هغوی ته د الله تعالی دکتاب او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو څخه دلیل وویل شو هغوي به د خپلو او یا د بل چا رایو او اقوالو پسې نه تلل بلکې د دلیل تابعداري به یې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو نو او له خبره دا وه چې عمر رضی الله عنه وویل دا به څوک نه وایې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثین او مؤرخین داسې را نقلوي:

"عن ابی هریرة قال: لما توفي رسول الله صلی الله علیه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالاً من المنافقین یزعمون أن رسول الله صلی الله علیه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلی الله علیه وسلم والله ما مات ولکنه ذهب إلی ربه کما ذهب موسی بن عمران فقد غاب عن قومه اربعین لیلة ثم رجع إلیهم بعد أن قیل قد مات ووالله لیرجعن رسول الله صلی الله علیه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدى رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي كله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودريده او ودري ويل : ځيني منافقان داګومان کوي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچي په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوى ندى لكن هغه خپل رب ته تللى دى لكه څنګه چي موسى بن عمران عليه السلام تللي ؤ هغه دخپل قوم څخه څلوېښت (٤٠) شپي غائب ؤ اوبيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دى چي رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسى بېرته راځي لكه څنګه چي موسى عليه السلام راغلى ؤ نود هغو خلكو خپي اولا سونه به غوڅ كړي چي وائي : رسول الله وفات شويدى " .

لكن حضرت ابوبكر رضي الله عنه چي كله خبرشو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره د عائشي رضي الله عنها كور ته ننوت او كله ئي چي وليدچي هغه وفات شوى . . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئي وويل : چپ شه : هغه چپ نشو بيا ابو بكر رضي الله عنه خلكو ته مخ كړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او حمد و ثنائ و رويله بيائي وويل :

" ياايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت " .

" اى خلكو كله چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت كاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو او كه چا د الله عبادت كاوه نو الله ژوندى دى او نه مړكيږي " .

بيائي دا آيت ولوست :

" وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئا وسيجزى الله الشاكرين " . آل عمران - ١٤٤

" محمد ندى مگر رسول دى لده نه مخكښى رسولان تيرشويدي . اياكه مړشو او ياووژل شو نو تاسو به وروسته گرځئ ؟ او څوک چي وروسته وگرځيده (مرتد شو) نو هيڅكله الله ته ضرر نشي رسولى او ژر دى چي الله به شكر كوونكو ته بدله وركړى "

نو كله چي عمر رضي الله عنه دا آيت واوريده نو حيران شو او په ځمكي را پريوته او وئي ويل :

" عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات " .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدي پوه شوم چي رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوی دی" .

عمر رضي الله عنه چي کله آيت وا وريد سو سمدستي د خپلي رائي او قول څخه وګرځېد او دليل ته تسليم شو او د او سنيو رندو مقلدينو غوندي ئي ونه ويل چي د دی مطلب دادی او يا هغه دی ، هيڅ تأويل او تحريف ئي پکښي ونکړ بلکي خپله خبره ئي پرېښوده.

همدا رنګه بل خلاف د صحابه ؤ منځ کښي دا راپيدا شو چي رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځينو ويل چي مسجد کښي ئي ښخوو او ځينو ويل چي خپلو اصحابو سره ئي ښخوو ، ابوبکر رضي الله عنه وويل :

"إني سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم يقول : ماقبض نبي إلا دفن حيث يقبض" .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۱۴ ج ۴

"ما د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوريدلي دي چي : هر نبي چي مړ شوی دی نو هغه ځای کښي ښخ شوی کوم ځای کښي چي د هغه روح قبض شي" .

نو کله چي حديث بيان شو او دليل پيدا شو نو ټول له خپلي رائي څخه وګرځېدل او حديث ئي وماننه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رایې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمائي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳۶)

«او هېڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نده چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دې د خپله ځانه څه اختیار وي او هغه چاچې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره».

نو د قرآن او نبوی احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړ هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او گمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله » اعلام الموقعين ص ۵۳ ج ۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين په خپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې او خواهش پسي تللی دي ډېر حرام يې حلال کړيدی او ډېر حلال يې حرام کړيدي او دا تحريم او تحليل په حنفي فقهاؤ کښي ډېر زيات دی هر څه کښي يې له ځانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي او دا حرام دي او دا مکروه دی ، دا فرض دی او دا سنت دي ، دا مستحب دی او دا مباح دي ، حال دا چي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وايي چې ما تہ شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلك كه تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان كړ نو وايي خله او كه په خپله رايه يي و وېل نو د قضاء حاجت په ځاى (بيت الخلاء) كښې يي وغورځوه».
ابوبكر رضي الله عنه وايي :
«اي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص٥٣ ج-١

«كومه ځمكه به ما بار كړي او كوم اسمان به پرما سيورى وكړي كه ما د الله د كتاب په يو آيت كښې له ځانه خبره وكړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».
عمر رضي الله عنه وائي :
«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص٥٤ ج-١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
مونږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء
د امت لپاره سنت اولاره مه جوړ وئ".

عمر رضی الله عنه وائي:
"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱

"تاسو په خپل دین کیني له رأیي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:
"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها
وتفلتت منهم ان یعوها، واستحیوا حین سئلوا أن
یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج ۱.

" د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د
سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یاد ولو سترې کړي
(یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو
ورڅخه وتښتیدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله
ورڅخه پوښتنه وشي او ووایي چي مونږ نه پوهېږو،
نو پخپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د غسي
خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

رېښتيا هم مونږ چې په اوسني عصر کښې ګورو
هغه علماء چې دخپل خواهش او د رأيي تابعدار دی
داوړ تر شرم او عار ښکاري چې کله ورځنه پوښتنه وشي
او دوی ووايې چې مونږ نه پوهېږو نو بې علمه فتوی يې
خلکو ته وړکړي او زيات خلک يې د الله تعالی د رالېږلي
او غوره شوی دين څخه بل لور ته روان کړل اوس ورته
دا عار ښکاري چې دحق تابعداری وکړي او د صحيح حديث
لپاره خپله خبره پرېږدي نو دين څخه يې داسې يو شی
جوړ کړچې دخپلې غوښتنې او خپل خواهش تابع يې کړ
فضلوا واضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک يې
هم بې لارې کړل.

هدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وويل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د مخکنيو نه ډېر بد تر
راځي بيا يې وويل چې ستاسو غوره خلک او علماء به
له منځه لاړ شي (وفات به شي) بيا يې وويل:

«ثم يحدث قوماً يقيسون الأمور برأيهم فيهدم الإسلام» اعلام الموقعين ص٥٧ ج١

«بيا به داسې خلک پيدا شي چې ټول د دين کارونه به په
خپله رايه قياسوی او اسلام به نړوی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي:

«لو کان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود.

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډیر د مسحې وړ وو حال داچې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وُچې د موزو د پاسه طرف باندې به یې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی. او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو نرما په نزد په کار داوه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړیده.

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پریږدو.

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي:

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

همدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نوکه د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته و دې وائې چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندی چې يو څوک ووائي زه نه پوهېږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم د هلاکت کندې ته د غورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي.

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك وأتوب إليك

○

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library